

LEDENADVISEUR VAN MEERWAARDE IN FUSIEPROCES BHS EN SINGELLAND - FRIESLAND

De besturen van de Burgemeester Harmsma School (BHS) in Gorredijk en Openbare scholengemeenschap Singelland in Drachten, werken toe naar een bestuurlijke fusie, zo mogelijk met ingang van januari 2021. In juni dit jaar werd hiertoe de intentieverklaring getekend. Pieter Schram, bestuursvoorzitter van OSG Singelland en Jolida Voetelink, directeur-bestuurder van de BHS, deden in de verkennende fase en daarna, een dankbaar beroep op het aanbod van de ledenadviseur krimp & regionale samenwerking van de VO-raad.

De BHS en Singelland willen de krachten bundelen voor behoud van 'een kwalitatief, hoogwaardig en divers onderwijsaanbod in de regio'. Schram benadrukt: "De keuzevrijheid van ouders en leerlingen blijft hiermee overeind, alsook het behoud van werkgelegenheid in de regio."

De onderwijsorganisaties zijn geen onbekenden van elkaar; ze werken al regelmatig samen in de coöperatie Pompebléd, die gevormd wordt door de zeven scholen voor openbaar voortgezet onderwijs in Friesland: "We vinden elkaar in wisselende samenstelling op bijvoorbeeld het terrein van werving & selectie, inkoop en re-integratie," vertelt Schram. "Het grote verschil met deze nieuwe samenwerking is de mate van vrijblijvendheid."

IN VOGELVLUCHT!

Vanwege de leerlingendaling in Zuidoost Friesland ligt er een intentiebesluit tussen de Burgemeester Harmsma School (gemeente Opsterland) en OSG Singelland (gemeente Smallingerland), om bestuurlijk te fuseren. Informeel per 1 januari 2021 en formeel per 1 augustus 2021.

De bestuursvoorzitter van Singelland, Pieter Schram, heeft voor dit proces contact gezocht met Henk van der Esch, ledenadviseur krimp & regionale samenwerking van het project Regionale samenwerking van de VO-raad. De inzet van Van der Esch was divers. Hij heeft een workshop voor de bestuurders verzorgd in hun verkennende fase. Verder heeft hij voor de RvT en de GMR van OSG Singelland een presentatie gegeven en met Schram 'geklankbord' over het proces.

Het haalbaarheidsonderzoek naar de fusie tussen beide stichtingen wordt naar verwachting najaar 2020 afgerond.

www.singelland.nl / www.bhs.frl

**BESTUURSVOORZITTER PIETER SCHRAM:
"SINGELLAND IS EEN SCHOLENGEMEENSCHAP
EN EEN GEMEENSCHAP VAN SCHOLEN"**

'NA DE PRESENTATIE VAN DE LEDENADVISEUR, VERSCHOOFT HET VAN PRATEN NAAR DOEN.'

INTENSIEVER SAMENWERKEN

Dat er meer nodig is dan incidenteel samenwerken lijkt geen twijfel. De BHS startte schooljaar 2020/2021 met 89 eersteklassers, ruim 50 leerlingen minder dan het voorgaande schooljaar: "Dat lijkt weliswaar een incident, maar de leerlingendaling is tegelijkertijd een feit. In totaal telt de school nu zo'n 500 leerlingen, en dat zal nog verder teruglopen. Ook OSG Singelland heeft al enige tijd met krimp te maken en telt nu 3300 leerlingen. Deze volgen onderwijs in Drachten, Surhuisterveen en Burgum." De scholengemeenschap is al ervaren in het nauwer samenwerken met andere scholen: "Zo is er een gezamenlijke havo-bovenbouw met CSG Liudger in Burgum. En er is een consortium voor Sterk Techniekonderwijs. In Surhuisterveen werkte de school nauw samen met het Lauwers College. Omdat die samenwerking de 50%-norm overschreed, is er uiteindelijk voor gekozen de vestiging van het Lauwers College in Surhuisterveen onder het bestuur van Singelland te brengen."

Het zoeken naar vormen van samenwerking gebeurt niet zonder reden. Het is (indirect) anticiperen op een toekomst met minder leerlingen: "In het Zuidoosten van Friesland, en in het bijzonder de gemeenten Smallingerland en Opsterland is er sprake van 8 à 10% leerlingendaling. We zitten nu in een periode van redelijke stabilisatie maar de echte krimp van 20 tot 25% moet ons nog bereiken. Eigenlijk kunnen alleen migratiebewegingen dit cijfer nog enigszins beïnvloeden."

INZET LEDENADVISEUR

Om de cijfers goed te duiden en de situatie nog scherper in beeld te krijgen benaderde Pieter Schram (en Jolida Voetelink red.), eind 2019 Henk van der Esch, ledenadviseur in het project Regionale samenwerking van de VO-raad. Van der Esch, oud-bestuurder van Achterhoek VO en (ervarings)deskundig op het krimpthema, zette in onderwijsland en binnen de politiek de leerlingendaling al diverse keren nadrukkelijk op de agenda.

Met een workshop voor de betrokken bestuurders spiegelde de ledenadviseur begin 2020 de situatie BHS en Singelland aan de ontwikkelingen en het bestuurlijke proces binnen Achterhoek VO. Schram noemt 'het sparren' met de ledenadviseur en het 'direct kunnen schakelen' op diverse momenten 'bijzonder waardevol'. Het bracht de bestuurders een stap dichterbij een oplossingsrichting en de te nemen stappen voor de leerlingendaling in hun regio.

GEEF INZICHT AAN BETROKKENEN

Schram: "De toezichthouders stelden - om te beginnen - kritische vragen. Vooral over de strategische overwegingen; wat zijn de voordelen van een fusie? Ook informeerde men vrijwel direct naar een plan van aanpak en een tijdsplan. Hetzelfde gold voor de medezeggenschap."

Schram onderstreept hoe belangrijk het is om vanaf het begin 'de geledingen' goed mee te nemen in het proces. Zij konden ook klankborden met Van der Esch, dat was een goede zet.

Besturen BHS en OSG Singelland werken toe naar een bestuurlijke fusie.

Het bood Schram een context om zijn strategische overwegingen duidelijk uiteen te zetten: "Bovendien zat er maar vijf weken tussen de start van het proces en de intentieverklaring ... Realiseer je dat je veel vraagt van de geledingen. En benoem dat ook. Wees volledig in de informatievoorziening en deins er niet voor terug om ook het voor de hand liggende te noemen. Heb aandacht voor de meningen en waarden waaraan alle geledingen hechten. Want als de paradigma's later blijken te verschillen, kom je niet verder ..."

Tegelijkertijd wijst Schram nog maar eens op de noodzaak van het 'goed duiden' van het begrip leerlingendaling: "Wat is het en hoe beïnvloedt het onze situatie op termijn? Geef aanvullend inzicht in de (verschillende) prognosemodellen." Ledenadviseur Van der Esch schoot hem daarbij te hulp met een heldere presentatie. Schram: "En toen verschoof het van praten naar doen."

ONDSCHIEDENDE KENMERKEN

Tussen het informeren van de GMR en de Raad van Toezicht tot het tekenen van de intentieverklaring zat, zoals genoemd, maar weinig tijd: "Instemming vragen op een intentieverklaring hoeft strikt gesproken niet, maar het is wel illustratief voor de relatie, dat we dat op Singelland wel doen."

Schram: "Elk proces begint ook bij de vraag of bestuurders het met elkaar en op inhoud kunnen vinden. De BHS heeft voor Singelland gekozen, mede op basis van de heersende cultuur en de besturingsfilosofie. De scholen die deel uitmaken van Singelland hebben een grote mate van zelfstandigheid. Er zijn duidelijke kaders, maar de inkleuring per school kan en mag verschillend zijn. Daarmee behoudt elke school zijn eigen identiteit en onderscheidende kenmerken. Singelland is een scholengemeenschap en een gemeenschap van scholen."

ELKAAR INSPIREREN

Het gaat om 'tijdig anticiperen' op wat nog komt, benadrukt de bestuursvoorzitter van Singelland: "Duidelijke kaders in het overkoepelend strategisch beleidsplan zijn daarbij heel belangrijk. Binnen de bedrijfsvoering gaan we ook ondersteunende diensten in elkaar schuiven. Dat begint bij quick-wins zoals één controller en één accountant. Ook voor huisvesting, personeel en natuurlijk in de eerste plaats onderwijs, kijken we waar we elkaar kunnen versterken en tegelijkertijd kosten kunnen reduceren en beheersen. De BHS is een goede en mooie school waar wij op onze beurt van kunnen leren. Een verrijking voor het onderwijspalet. De BHS is weliswaar een stuk kleiner dan Singelland, maar wel gelijkwaardig; we kunnen veel voor elkaar betekenen."

Zet een ledenadviseur krimp & regionale samenwerking in

Schoolbestuurders die te maken hebben of krijgen met (de gevolgen van) leerlingendaling kunnen terecht bij de ledenadviseurs van het project Regionale samenwerking van de VO-raad. De ledenadviseurs denken graag mee over mogelijke oplossingsrichtingen en de te nemen stappen.

Alle ledenadviseurs zijn vo-bestuurders die ruime ervaring hebben met leerlingendaling. Naast het meedenken over oplossingen kunnen zij ook een bestuurlijke tafel in de betreffende regio faciliteren of met de raad van toezicht in gesprek gaan over de noodzaak om – samenwerkingsgericht – in actie te komen voor behoud van een kwalitatief dekkend onderwijsaanbod.

Vrijblijvend in gesprek over de inzet van een ledenadviseur?

Neem dan contact op met Tammy Lie, senior adviseur van het project Regionale samenwerking, via tammylie@vo-raad.nl of 06 109 685 23.

Rechtstreeks contact leggen met een adviseur kan ook:

- Henk van der Esch, oud-bestuurder Achterhoek VO, henkvanderesch@vo-raad.nl
- Frits Hoekstra, bestuurder SCOL, f.hoekstra@scoleiden.nl
- Doetina van Kelle, bestuurder Markland College, d.v.kelle@markland.nl
- Ineke de Roo, bestuurder dr. Aletta College, idroo@aletta.nl
- Hans Verschoor, oud-bestuurder Atlas College, verschooradvies@gmail.com

